

Van leerdoel naar een lessenserie

“Wanneer je werkt vanuit leerlijnen, is de methode slechts een van de bronnen waarmee leerlingen zich de leerstof eigen maken.”

Ilse Gmelig
25 september 2019

Leerdoelen

- Ik kan leerdoelen voor een lessenserie formuleren.
- Ik kan mijn keuzes toelichten voor leeractiviteiten en afsluiting.
- Ik kan benoemen welke vervolgstappen ik ga zetten.

- De methode is NIET het startpunt
- De **leerdoelen** zijn het startpunt op basis van:
  - ✓ Kerndoelen en eindtermen
  - ✓ Kennis en vaardigheden die de docent, vakgroep en school belangrijk vindt

leerling

Waarom?

Je wilt...

- meer zicht op wat moet
- gemakkelijker keuzes maken
- meer vrijheid onderwerpen
- duidelijker differentiëren
- inspelen op de actualiteit en de omgeving
- gericht begeleiden en formatief toetsen
- goed opgebouwde toetsen
- persoonlijke leerroutes (personaliseren)
- vakoverstijgend werken
- inzetten van (digitaal) leermateriaal

Drie vragen
staan centraal

WAT wil ik dat de leerlingen leren?

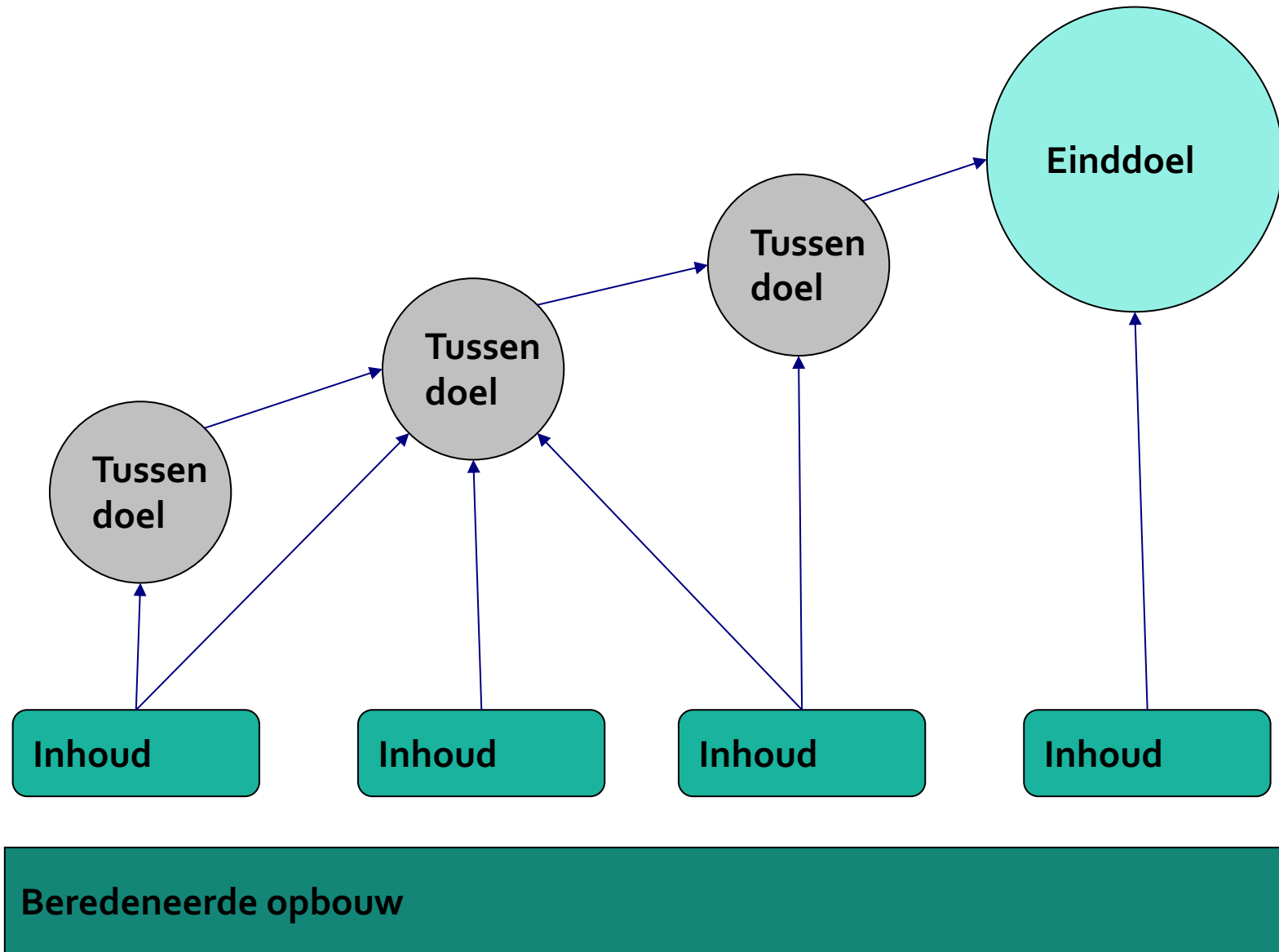
HOE wil ik dat de leerlingen leren?

WAARMEE wil ik dat de leerlingen leren?

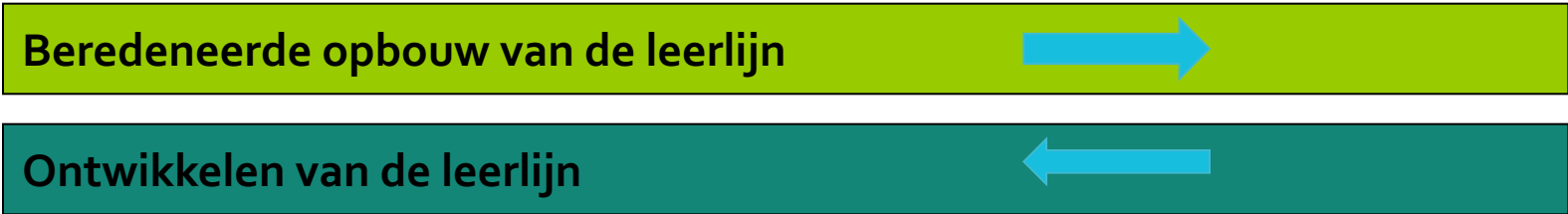
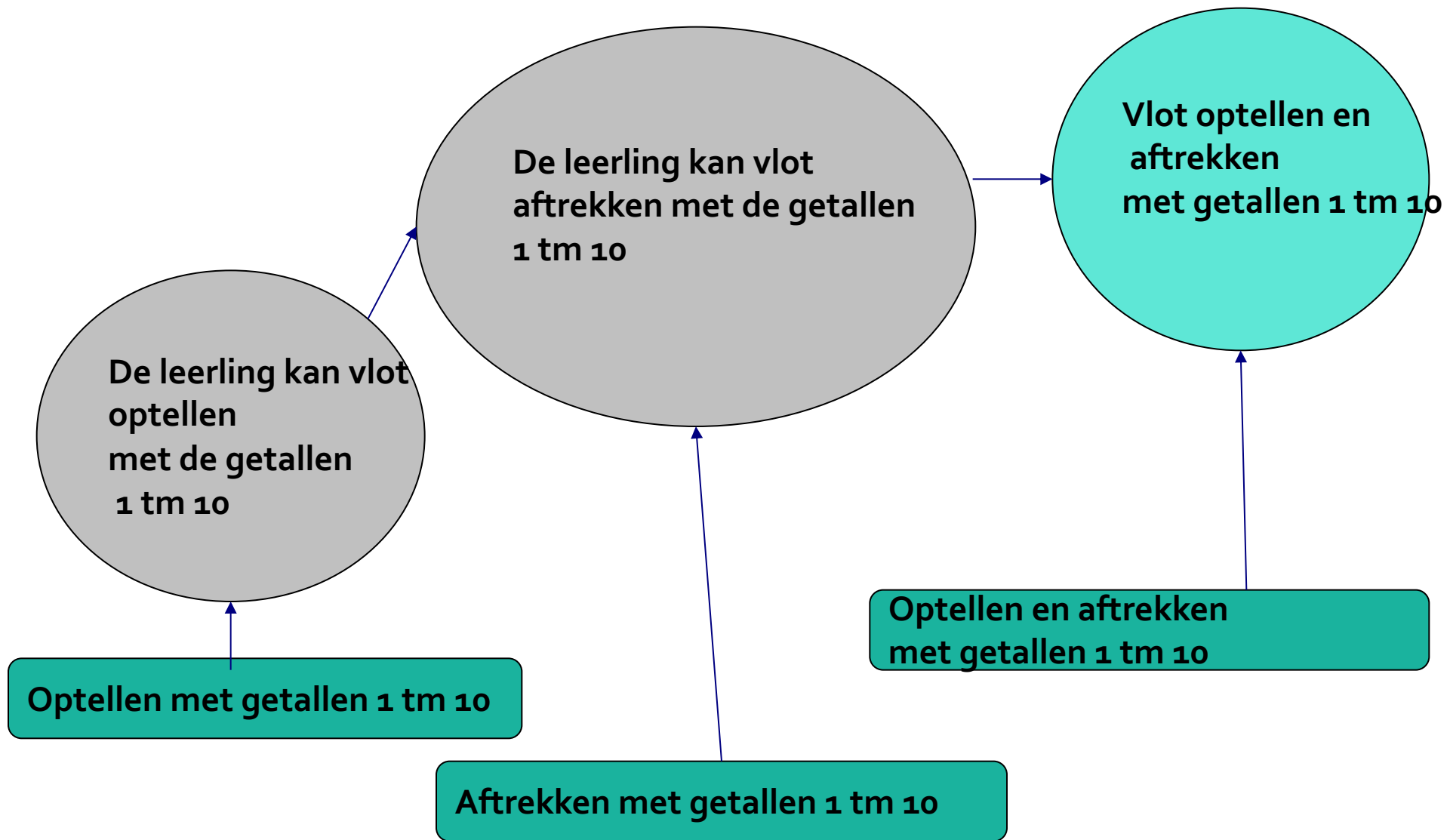
Het opbouwen van een nieuw **curriculum**
(onderwijsprogramma) start bij de **leerlijn**.

Een leerlijn is een...

- ... **beredeneerde** opbouw,
- van **inhouden**
- en **tussendoelen**,
- leidend naar een **einddoel**.

Wat?

- Kerndoelen en handreiking (SLO)
- Eindtermen (CvTE) en syllabus
- Kennisbasis natuurwetenschappen
- Referentiekader taal en rekenen (ERK)
- Schoolplan
- Methode
- ...
- Leerdoelenkaart onderbouw
<http://leerplaninbeeld.slo.nl/>
- Taalprofielen 2015 (SLO)
- Bovenbouw
<https://www.examenblad.nl/>

Leerlingdoelen formuleren

Vulkanisme en aardbevingen als endogene processen beschrijven en plaattektoniek als oorzaak beschrijven

Einddoel:

De leerling kan een vulkaan herkennen, beschrijven en verklaren.

Niet: Je kent de onderdelen van een vulkaan

Inhoud

Leerdoelen voor de leerling:

- Ik kan een vulkaan op afbeeldingen herkennen en aanwijzen.
- Ik kan een vulkaan beschrijven in tekst.
- Ik kan een doorsnede van een vulkaan tekenen.
- Ik kan het ontstaan van een vulkaan beschrijven.

Begrippen:

- Vulkaan
- Magma
- Vulkaanuitbarsting
- Lava
- Kraterpijp
- Tekton

Norm

Waarneembare actie
(werkwoord)

Voorbeeld wiskunde:

Einddoel:

De leerling moet de inhoud van een prisma en een cilinder kunnen berekenen.

Leerdoelen voor de leerling:

- Ik kan een prisma en een cilinder beschrijven en tekenen.
- Ik kan het grondvlak van een prisma en cilinder aanwijzen.
- Ik kan de oppervlakte van een driehoek berekenen.
- Ik kan de oppervlakte van een cirkel berekenen.
- Ik kan de formule voor inhoud van een prisma toepassen.
- Ik kan de formule voor inhoud van een cilinder toepassen.

Begrippen:

- prisma	- oppervlakte
- cilinder	- diameter en straal
- inhoud	- ribben
- grondvlak/bovenvlak	- pi

Benoem concreet
toetsbare doelen →
leeractiviteiten

Begrippen en
handelingswerkwoorden →
basis niveaudifferentiatie

Werkwoorden

Gebruik:

- Benoemen
- Schrijven
- Teken en
- Aanwijzen
- Oplossen
- Uitvoeren
- Analyseren
- Selecteren
- Demonstreren
- Construeren
- Verklaren

Vermijd:

- Kennen
- Weten
- Begrijpen
- Inzien
- Inzicht hebben in
- Op de hoogte zijn van
- De betekenis kennen van

Antwoord op WAT geeft de docent

inzicht structuur en inhoud (kennis en vaardigheden)

→ schrappen, verrijken en integreren

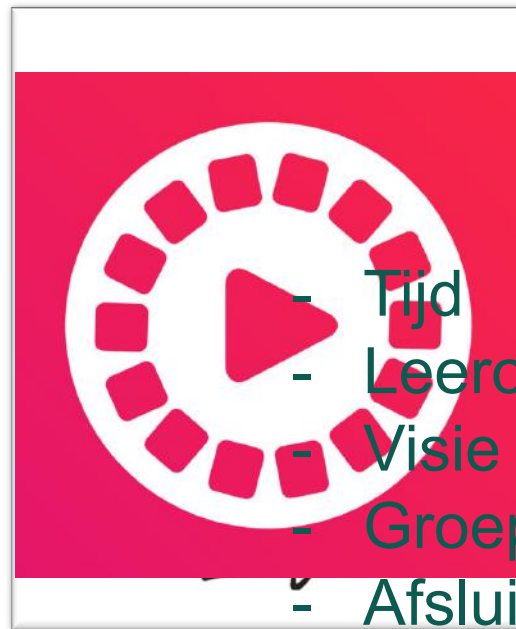
een handvat voor:

- differentiëren op niveau (horizontaal en verticaal)
- alternatief invullen van het curriculum
- vakoverstijgend en/of projectmatig werken

WAT wil ik dat de leerlingen leren?

HOE wil ik dat de
leerlingen leren?

Randvoorwaarden

- Tijd
- Leeromgeving
- Visie van de school
- Groeperingsvorm
- Afsluiting
- Vaardigheden
- Docentrol

**VAN
GELUKKIGE
LERAREN**

**LEER JE
DE MOOISTE
DINGEN**

Loesje

...en bewuste
keuzes

Hoe? Afsluiting

Hoe kan een leerling bewijzen dat de leerdoelen zijn behaald?
Welke activiteit past daarbij?

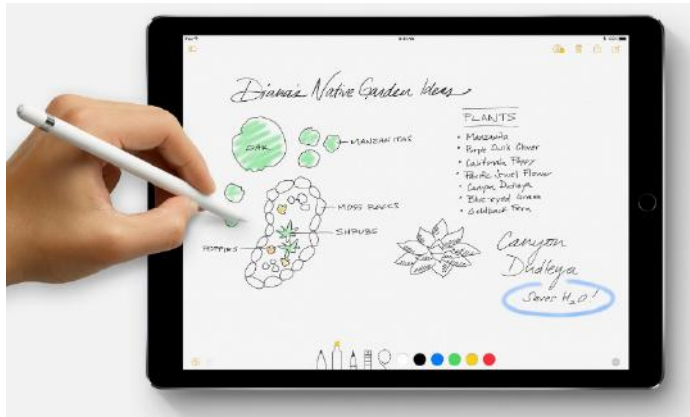
Hoe?

- Hoe introduceer je een thema?
- Hoe activeer je voorkennis?
- Hoe komt de leerling aan benodigde theorie?
- Hoe verwerkt een leerling de kennis?
- Hoe oefent een leerling met vaardigheden?
- Hoe kijkt een leerling terug en vooruit?

WAT wil ik dat de leerlingen leren?

HOE wil ik dat de leerlingen leren?

WAARMEE wil ik dat de
leerlingen leren?

VO CONTENT

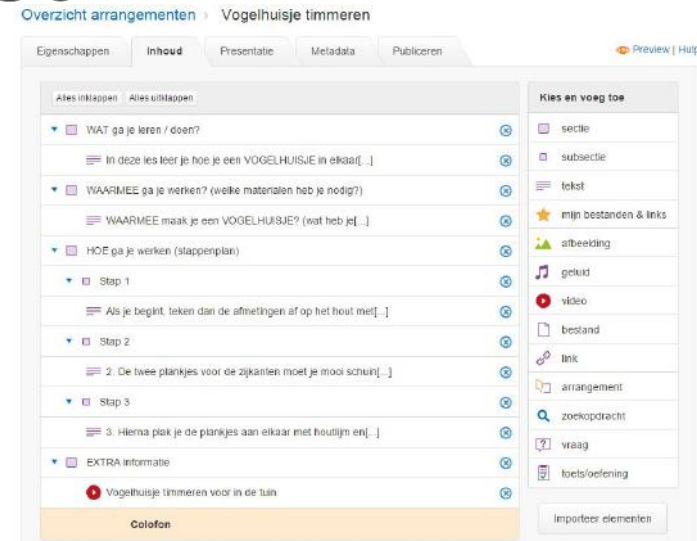
OPEN LEERMATERIAAL

DuckDuckGo

Jouw Zoekmachine

Aan de slag!

het geheim van
succes is van te
voren er van uit
te gaan dat het
goed gaat ...

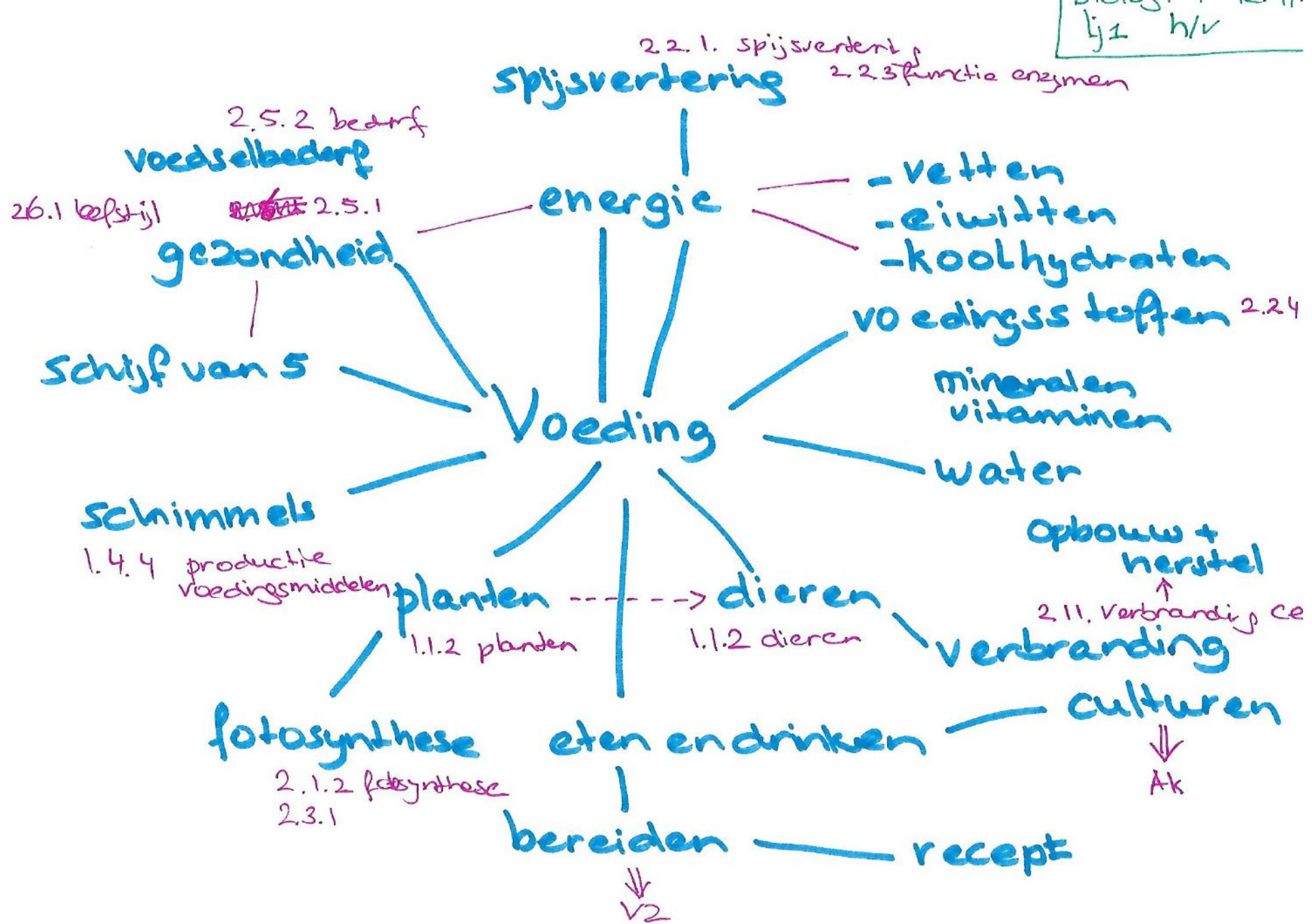
Van leerdoel naar lessenserie

A Wat

- Kies een vak, niveau en leerjaar.
- Kies een 'onderwerp' waarmee je aan de slag wilt gaan.
- Welke begrippen/onderwerpen horen hierbij?
- Welke 'verplichte' leerdoelen en begrippen horen hierbij?
- Voeg zo nodig leerdoelen/begrippen toe of schrap!
- Herformuleer de leerdoelen voor leerlingen

B Wat → Hoe

- Hoe kan een leerling bewijzen dat de leerdoelen zijn behaald?
- Welke leeractiviteiten bereiden leerlingen voor op deze afsluitende activiteit?

	2.5.1 Je benoemt eisen waaraan een evenwichtig voedingspakket moet voldoen en je legt uit wat de gevolgen kunnen zijn als er een niet-evenwichtig voedingspakket wordt gebruikt.	2 v g v
	2.5.2 Je benoemt wat de gevaren zijn van voedselbederf en hoe dit wordt voorkomen in de productie van voedingsmiddelen en bij het bewaren thuis.	2 e v
d	2.6.1 Je legt uit hoe gezondheid en ziektes beïnvloed worden door de combinatie van voeding, leefstijl, leefomgeving (o.a sociale omgeving, stress, schadelijke stoffen en straling), infecties, erfelijke aanleg en leeftijd.	2 b k s a
	2.6.2 Je legt uit hoe gezondheid beïnvloed wordt door	2 v

Ik kan

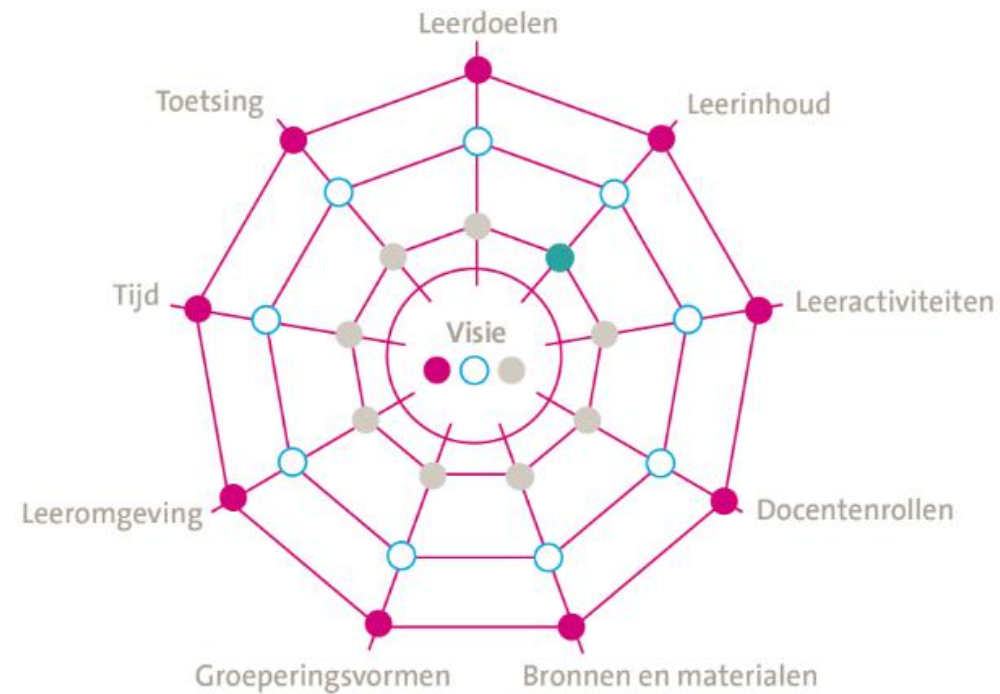
- vertellen aan welke eisen een gezond eetpatroon voldoet.
- de schijf van 5 gebruiken bij het bereiden van een gezonde maaltijd.
- drie gevaren benoemen van het van bedorven voedsel.
- vier voorbeelden noemen hoe de houdbaarheid bij de productie van voedingsmiddelen kan worden verbeterd.
- van willekeurige voedingsmiddelen advies geven hoe deze het beste kunnen worden bewaard in huis.
- uitleggen hoe mijn gezondheid wordt beïnvloed door ongezonde voeding.

Curriculaire spinnenweb: aanklikbaar!

19-1-2016

Klik op een knooppunt van het curriculaire spinnenweb voor meer informatie, instrumenten, of verdiepende vragen.

Leerinhoud (Micro)

Alle kennis, vaardigheden en houdingen die gekoppeld zijn aan een lessenreeks, project of thema.

[Lees meer »](#)

Legenda:

- Macro (nationaal niveau)
- Meso (schoolniveau)
- Micro (lesniveau)

Afsluiting

- Vragen?
- Welke vervolgstappen ga je zetten?
- Leerdoelen workshop

Leerdoelen

- Ik kan leerdoelen voor een lessenserie formuleren.
- Ik kan mijn keuzes toelichten voor leeractiviteiten en afsluiting.
- Ik kan benoemen welke vervolgstappen ik ga zetten.

Meer informatie?

Ilse Gmelig

ilse@denieuwecampus.nl

06-49104509

www.denieuwecampus.nl